

سنت واقع گرایی دستمایه لازم را برای شکل گیری آنچه رویکردهای نو واقعگرایی نظریه روابط بین الملل خوانده شده فراهم کرده است. یک نظریه نو واقعگرایی با ارائه تعاریفی دقیق تر و همساز تر از مفاهیم کلیدی و تدوین سلسله قضایایی که به صورت تجربی قابل آزمون و تحقیق هستند دقت بیشتری به واقعگرایی می بخشد.

نو واقعگرایی خود شامل دو مکتب است یکی تلاشی که کارال کیندرمن آشکارا بر اساس نوشته های مورگنتا و صورت داده است و دیگری واقعگرایی ساختاری که با نوشته های کنت والتز شناخته می شود که در پی آورده می شود. نکته دیگر قابل اشاره این است که در این مطلب سعی بر آن است که سیاست خارجی خاتمی (تنش زدایی) در عرصه بین المللی مورد لحاظ قرار گیرد و بررسی شود که چه عواملی سبب گردیده که محمد خاتمی اتخاذ چنین سیاستی را در برنامه های خویش قرار داده و این سیاست را در عرصه بین المللی پی گیری نماید.

اینکه چه عواملی در شکل گیری چنین سیاستی و پیگیری این سیاست در عرصه بین المللی نقش ایفا کرده اند و تلاش در جهت بررسی آن یا توجه به نظریه کنت والتز مطرح می باشد.

با توجه به اینکه کنت والتز بر ساختار نظام بین المللی تاکید می ورزد نگارندگان تاکید خویش را بر این موضع قرار داده اند و این سؤال اصلی را مطرح می کنند که ساختار نظام بین الملل چه تاثیری بر سیاست خارجی خاتمی گذاشته است؟ و در فرض خویش بر این باور هستند که ساختار نظام بین المللی همراه با مسائل داخلی تاثیر بسزایی در شکل گیری سیاست خارجی خاتمی (تنش زدایی) داشته است.

البته در این مورد که کدام مورد تاثیر بیشتری بر سیاست خارجی خاتمی گذاشته است نگارنده ها بر نوعی نسبت تاکید می ورزند و بیان می دارند که هر کدام از این دو دسته عوامل به نوعی بر سیاست خارجی خاتمی تاثیر گذار بوده اند.

بررسی واقع گرایی سیاست خارجی خاتمی

اکبر مختاری - علمی مقدس

می گذارند، ولی با توجه به اینکه ساختار اولی نامرئی است. استدلال می کند که چنین ساختاری را می توان گزینش نماید بدین معنا که علت غیر اصلی و غیر مستقیم رفتار کارگزار است به عبارت دیگر ساختار تعیین شده رفتار کارگزار است.

"والتر همسو با واقعگرایان کهن دولت ها را بازیگرانی بسیط می داند که حداقل در پی حفظ خود و حداکثر جویای سلطه بر جهانند."

در همین راستا مسئله اساسی نظریه والتز این است که تاثیر پذیرفتن دولتها از ساختار بین المللی از چه طریقی صورت می گیرد والتز برای ارائه پاسخی به این پرسش به ذکر ۲ شیوه یعنی جامعه پذیری و رقابت می پردازد به نظر او از طریق جامعه پذیری و رقابت تربیبات خاصی میان اعضا به وجود می آید که والتز آنها را ساختار می نامد که این ساختارها نیز به نوبه خود شکل دهنده تربیبات مذکور هستند.

مطابق نظر والتز، ساختار سیستم بین المللی از ۳ جزء تشکیل شده است که عبارتند از: اصل سازمان دهنده، تفاوت و تنوع واحدها و مشخص بودن کار ویژه

گفتار اول: نگاهی به دیدگاه کنت والتز و عناصر تشکیل دهنده آن تعاریف مفاهیم:

۱- تئوری: از دیدگاه والتز تئوری ها اظهارتی هستند که قوانین را تبیین می کنند و به تعبیر دیگر تئوری ها فرآیندهای علمی و فکری هستند که به تبیین قوانین می پردازند.

۲- ساختار: به نظر والتز ساختار عبارتست از: مؤلفه سراسری سیستم که امکان تفکر و نگرش را نسبت به سیستم به عنوان یک مجموعه فراهم می کند و از سوی دیگر اصطلاح ساختار نحوه آرایش اجزاء را به ذهن متبادر می سازد. در سیستم بین المللی نیز ساختار از توزیع قدرت بین بازیگران اصلی ناشی می شود. به نظر وی پارامترهای ساختار عبارتند از: تعداد بازیگران اصلی، قدرت نسبی آنها، نقش هر یک در سیستم، میزان قطبی شدن، ماهیت و وسعت ائتلافها و هنجار و قوانین حاکم بر ساختار.

بدین ترتیب نظریه ساختاری والتز اشاره به نیروهای بین المللی دارد که بر رفتار دولتها تاثیر

آنها و توزیع توانایی‌ها میان واحدها.

۱- اصل سازمان دهنده: اصل سازمان دهنده برای واثر عبارت از همان آنارشی است که به معنای بی‌نظمی نیست بلکه به معنای نظم بدون ناظم است. از دید واثر آنارشی باعث می‌شود سیستم بین‌المللی به شکل یک سیستم مبتنی بر خودیاری در آید تا زمانیکه آنارشی در سیستم فاقد قدرت فائقه مرکزی به عنوان اصل نظم دهنده نظام عمل کند هدف دولت‌ها یکپارچه سازی قدرت در جهت تضمین بقا و امنیت است.

۲- تفاوت تنوع واحدها و مشخص بودن کار ویژه آنها: مطابق نظریه واثر، واحدهای سیستم بین‌المللی از لحاظ کار ویژه شبیه هم هستند یعنی همگی بدنبال یکپارچه سازی قدرت برای تضمین بقا و امنیت خویش می‌باشند. ادعای واثر این است که تا زمانی که اصل نظم دهنده سیستم عین آنارشی ثابت است هم واحد و هم کار ویژه آنها ثابت خواهد بود بنابراین واحدهای سیستم کار ویژه‌هایی را انجام می‌دهند که توسط اصل سازمان دهنده از پیش برایشان تعیین شده است و مطابق این اصل عمل می‌کنند.

۳- توزیع توانایی‌ها: به نظر واثر تنها جزیی از سیستم که متغیر است توزیع توانایی‌هاست که موجب تمایز میان واحدهایی می‌شود که دارای کار ویژه یکسان هستند. به عبارت دیگر توانایی‌ها یا قدرت است که موجب تمایز بین واحدها می‌گردد از دید واثر توانایی‌ها را می‌توان از لحاظ اندازه جمعیت و سرزمین، منابع موجود در یک کشور و توانایی‌های اقتصادی ... درجه بندی کرد.

به نظر وی از آنجا که ۲ عنصر دیگر ساختار ثابت هستند و فقط عنصر سوم است که تغییر پیدا می‌کند در نتیجه می‌توان ساختار نظام بین‌المللی را با توزیع توانایی‌ها مساوی در نظر گرفت.

لذا در این صورت باید عنوان کرد بر اساس نظریه کنت واثر: سیاست خارجی همه دولت‌ها تحت تاثیر عوامل سیستماتیک قرار دارند و مانند توپ‌های بیلیارد از همان قواعد هندسی و فیزیکی سیاسی تبعیت می‌کنند. در انتها باید این نکات را یادآور شد که ۱- در تعریف ساختار باید از چگونگی تعامل واحدها صرف نظر کرد. ۲- ساختار، یک انتزاع است و نمی‌توان بر اساس ویژگی‌های مادی سیستم آنها را تعریف کرد ۳- همچنین به نظر واثر ساختار مجموعه نهاد سیاسی نیست بلکه در عرض ترتیب و نظم آن قرار دارد ۴- در نظام بین‌المللی تاکید بر خودیاری است ۵- ویژگی اصلی نظام، فقدان اقتدار مرکزی است ۶- وجود بازیگر اصلی در نظام به معنای نبود یا کم اهمیت بودن دیگر بازیگران

نیست ۷- آنچه در درون دولت‌ها می‌گذرد اهمیت ندارد و نمی‌توان بر رهبری سیاسی و ایدئولوژیک تاکید داشت ۸- حفظ بقا مهم‌ترین فاکتور در نظام فاقد قدرت مرکزی است ۹- تاکید بر فایده‌های نسبی است.

در نتیجه باید بیان کرد مطابق تفکر واثر این ساختار نظام بین‌المللی است که شکل دهنده سیاست بین‌الملل بوده و خود را بر واحدهای سیاسی تحمیل می‌کند.

ساختار نظام بین‌المللی به تعریف واثر نه تنها بر رفتار دولت‌ها تاثیر می‌گذارد بلکه از طریق تحمیل محدودیت‌هایی بر دولت‌ها مناسبات بین‌المللی را شکل می‌دهد بدین ترتیب تغییر در رفتار دولت‌ها و همچنین الگوهای رفتاری بین‌المللی در نتیجه تغییر نظام بین‌المللی امری حتمی است.

گفتار دوم، تاثیر عناصر بدوی بر

سیاست خارجی خاتمی

۱- در نظام گذشته مسائل سیاسی - ایدئولوژیک حاکم بر نظام جهانی بود اما در نظام جدید اقتصاد نقش اساسی را بر عهده دارد. در عصر حاضر جهان به سوی ساختاری چند قطبی گام بر می‌دارد که رقابت اساسی جهان در این ساختار، میان چند قطب اقتصادی گسترش خواهد یافت و کنش و واکنش‌های آن طبیعتی رئواکونومیک خواهد داشت در حالی‌که قدیم بیشتر ژئوپلیتیک بود.

۲- یکپارچگی جهانی و از بین رفتن امکان تک ماندن کشورها و سزاسازی شدن اقتصاد و فرهنگ: در این شرایط از همکاری که حداقل شروط لازم برای دوام صلح و وفاق بین ملت‌هاست، گریزی نیست. ۳. پدید آمدن هویت‌های منطقه‌ای: به خصوص اتحادیه اروپا که نقشی فائز از دولت‌ها انجام می‌دهند. ۴. د رنظام گذشته منازعات حاکم بود اما در نظام فعلی همکاری و تا حدودی رقابت اقتصادی جایگزین شده است.

ایران در چنین شرایطی در دهه ۹۰ قرار داشت. فروپاشی شوروی و حالت پلی ایران بین دو منطقه ژئواکونومیک خلیج فارس و دریای خزر زمینه را برای فعال شدن سیاست خارجی هموار کرد در دوران رفسنجانی منافع ملی پیگیری شد اما سیاست مهار دو جانبه آمریکا محدودیت‌هایی را ایجاد می‌کرد که ایران را در انزوا قرار می‌داد. با فروپاشی شوروی، آمریکا در حوزه جنوبی از لحاظ یک ابرقدرت و رویارویی با آن آسوده خاطر شد. در عوض متوجه چالش‌هایی شد مانند بنیادگرایی اسلامی، با توجه به اینکه آمریکا در جنگ

۱۹۹۱ خلیج فارس پیروز شد بر آیند نیروها در خلیج فارس به نفع آمریکا و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس گردید در این زمان با معرفی ایران و عراق به عنوان عامل ناامنی در منطقه، ایران در انزوا قرار گرفت و حتی باعث طرح ادعای امارات در مورد جزایر ۳ گانه شد. در نتیجه تهران در این دوران بیشترین تلاش خود را باید معطوف به خنثی کردن تلاش‌های آمریکا برای در انزوا قرار دادن ایران می‌کرد. این امر باعث رویارویی بیشتر ایران و آمریکا شد که این وضعیت تا اواخر دوره رفسنجانی ادامه یافت. در نتیجه، ایران با واقعیت روبرو بود و آن در انزوا قرار گرفتن بود. به همین دلیل سیاست خارجی ایران خود را معطوف به خروج از انزوا و ایفای نقش منطقه‌ای کرد. در این دوران ایران سعی می‌کرد اثرات سیاست مهار آمریکا را کاهش دهد. اما در این دوران دیگر از قدرتی مانند شوروی برای استفاده در مقابل آمریکا خبری نبود. در ۸ سال حکومت رفسنجانی سیاست خارجی مانند دوران اول انقلاب بود حتی تغییرات اندک انجام شده در سیاست خارجی ایران را طی این دوره باید ناشی از شرایط وخیم داخلی در حوزه اقتصادی و انزوای منطقه‌ای و جهانی ایران دانست.

در نتیجه ایران نیازمند خروج از انزوا، ایفای نقش منطقه‌ای و ارائه چهره‌ای مطلوب از خود بود که با روی کار آمدن خاتمی این سیاست پیگیری شد. تحولات نظام بین‌المللی و خصوصیات و

ویژگی های جدید آن یعنی اهمیت یافتن مسائل اقتصادی، یکپارچه شدن جهان، پایان عصر رقابت‌های ایدئولوژیکی، وابستگی متقابل و توسعه روزافزون ارتباطات، نشان می‌داد که تنها در صورت بروز انعطاف پذیری در ساختار سیاسی کشور و اولویت قرار گرفتن جنبه‌های مختلف منابع ملی در روابط خارجی و منطقه‌ای می‌توانیم به جایگاه واقعی خود در منطقه و جهان دست یابیم. با توجه به ماهیت نظام بین‌الملل جدید که همکاری و مشارکت در آن حرف اول را می‌زد تردیدی وجود نداشت که بهبود بخشیدن به چهره ایران در جهان کاراترین ابزاری است که به آسانی می‌تواند منافع منطقه‌ای و جهانی را تامین کند در آخر باید گفت وجود تهدیداتی در غرب و جنوب غربی ایران و به خصوص عراق و بی‌اعتمادی بین طرفین، در شمال غربی و بخش شمالی ترکیه و جمهوری آذربایجان همراه با اسرائیل به نوعی ایران را در محاصره قرار داده است از سوی دیگر در شرق اوضاع پاکستان - عربستان و امارات عربین بی‌ثباتی نسبی در افغانستان ایران را بر آن می‌دارد که سیاستی در پیش گیرد که همکاری با دیگر کشورها به خصوص قدرتهای بزرگ را شامل شود تا مشکلات خویش را حل کند.

گفتار سوم : تاثیر عناصر داخلی بر سیاست خارجی خاتمی

در گفتار دوم به تاثیر عناصر بیرونی بر سیاست خارجی پرداخته شد لیکن همانطور که در آن قسمت مطرح شد عناصر بیرونی را به طور محض نمی‌توان دانست بلکه عوامل داخلی هم تا حدودی بر این سیاست و این گزینی آن توسط رئیس جمهور موثر بوده‌اند.

با روی کار آمدن خاتمی، مباحثی از قبیل جامعه مدنی و دکترا گزینی در ساختار داخلی مطرح شد به گونه‌ای که تحول فکری و ظهور بینش‌های جدید موجبات اندیشیدن به روش‌های نوین در سیاست خارجی را فراهم ساخت. از این رو، رفتار خارجی مسالمت‌گرا و تنش‌زدا در مرحله دو جانبه گزینی و گفت‌وگوی تمدن‌ها در عرصه چند جانبه گزینی مورد توجه قرار گرفت.

نگارندگان براین باور هستند که بین موضع جامعه مدنی و بازگشت افشای سیاسی که از سوی خاتمی در عرصه داخلی مطرح گردید که به صورت آزادی مطبوعات و آزادی نسبی گروهها در بیان آراء خویش تجلی یافت در شکل‌گیری سیاست تنش‌زدایی و تصحیح نگاه جهانیان به صورتی بهتر از گذشته بر

ایران دخیل بودند. در واقع استقبال چشمگیر جوانان و مردم ایران از شمارهای خاتمی که مبتنی بر اصلاحات در داخل و صلح در خارج بود باعث بالا رفتن مشروعیت نظام و دولت خاتمی گردید. و این خود باعث شد که نگرش بسیاری از رهبران غربی نسبت به ایران تغییر کرده و نگاهی جدی‌تر و عمیق‌تر به مسائل ایران داشته باشند.

در خواست جوانان ایرانی برای داشتن جامعه‌ای آزاد در داخل و دولتی صلح‌جو در خارج دو دسته علل بی‌واسطه دارد که یکی، از عقب‌دگرگونی‌های داخلی که پس از ارتحال آیت‌ا. خمینی در سال ۱۹۸۹ در ایران رخ داده ریشه می‌گیرد و دیگری نمایانگر رویارو شدن با واقعیت‌های جهان است. احساس ایرانیان مبنی بر آزاد شدن از سلطه بیگانه طی چند سال گذشته به درخواست آزادی برای نوعی مشارکت سیاسی تبدیل شده است. که این موضوع در حضور چشمگیر آنها در

در دوران خاتمی، رفتار خارجی مسالمت‌گرا و تنش‌زدا در مرحله دوجانبه‌گزینی و گفت‌وگوی تمدن‌ها در عرصه چند جانبه‌گزینی مورد توجه قرار گرفت

دوم خرداد ۷۶ به خوبی خود را نشان داد.

در واقع پشتوانه مردمی خاتمی خود از مواردی مهم بود که به وی اعتماد به نفس و جسارت خاصی بخشید که بتواند دست به برخی اقدامات بزند که مسوولان سابق ایران در انجام چنین کاری توانایی آن را نداشتند که از جمله می‌توان به گفت‌وگوی وی با خاتم کریستین امانپور در روز ۱۴ دسامبر ۱۹۹۷ اشاره کرد که طی آن مراتب احترام خود را به مردم آمریکا اعلام کرد. این موضوع امکان پذیر نبود مگر اینکه رئیس جمهوری از طرفی از پشتوانه مردمی بالا برخوردار باشد و حمایت آنها را پشت سر خود داشته باشد و از سوی دیگر فضایی برای شنیدن گفته وی از سوی غرب فراهم شده باشد.

به عنوان مثال "پروفیسور فردهالیدی" ابعاد اقدام مردم ایران را چنین تحلیل می‌کند: خاتمی به عنوان منتخب مردم ایران با رفتار خود و گفت‌وگوی مستقیم

با مردم آمریکا، خاطره ۲۲۳ روز گروگان‌گیری در تهران را از بین برده بحران سلمان رشدی را، که از ۱۹۸۹ ایران را تحت فشار بین‌المللی قرار داده بود، به کنار زد و رای آوریل ۱۹۹۷ دادگاه برلین را باطل کرد و در فاصله یک سال ایران را از انزوا به موضوع اول بحث بین‌المللی تبدیل کرد و اکنون پیشتر از گفت‌وگوی تمدن‌ها در ۲۰۰۱ شده است. سیاست خارجی خاتمی را نمی‌توان جدا از خصامشی داخلی آن که عبارت بود: از حاکمیت قانون، رعایت حقوق و آزادی‌های سیاسی مردم، رفع تبعیض‌های اجتماعی، تسامح و مدارا، حفظ کرامت انسانی، جامعه، ایجاد امنیت اجتماعی، تداوم بازسازی اقتصادی کشور، پاسخگو بودن دولت در برابر مردم، آزادی انتقاد و انتقاد پذیری، وفاق جمعی و وحدت ملی، توسعه سیاسی و حمایت از تشکیل احزاب سیاسی به حساب آورد. در آخر این گفتار نگارندگان بر این باور هستند که سیاست تنش‌زدایی خاتمی را نمی‌توان به دور از تلاش‌های وی برای اصلاحات دموکراتیک در داخل در نظر گرفت.

نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی عوامل داخلی و بیرونی تاثیرگذار بر سیاست خارجی خاتمی که مبتنی بر تنش‌زدایی بود پرداخته شد.

باید عنوان کرد با توجه به اینکه این پژوهش بررسی سیاست خارجی خاتمی با توجه به نظریه کنت والتز بود و والتز بر ساختار نظام بین‌الملل تاکید بسیاری دارد نگارندگان نقش ساختار نظام بین‌الملل و تاثیر آن بر پیگیری سیاست تنش‌زدایی از سوی خاتمی را رد نمی‌کنند. چرا که تغییر ساختار نظام بین‌الملل پس از جنگ و خارج شدن آن از نظام دو قطبی و گرایش به سوی یک نظام پسا دو قطبی (چند قطبی معطوف بر تک قطبی) خود سبب گردیده است سیاست خارجی کشور ما به نوعی سیاست واقع‌گرایانه روی آورد.

این واقع‌گرایی بر پیگیری سیاستی مبتنی بر رفع تنش و پرهیز از دشمن‌تراشی و سعی در حفظ استقلال نسبی با وجود همکاری با دیگر قدرتهای بزرگ در نظام بین‌الملل و کشورهای همسایه به جای تاکید بر استقلال متکین بر انزوا و دوری‌گزیدن از همکاری در نظام بین‌الملل را مورد توجه قرار می‌دهد.

در واقع با مورد مذاقه قرار دادن سیاست خارجی خاتمی در می‌یابیم که ساختار نظام بین‌المللی و در کنار آن تلاش برخی از قدرتهای بزرگ برای وارد کردن هر چه بیشتر ایران به عرصه بین‌المللی و به خصوص

از سوی کشورهای اروپایی، بر پیگیری سیاست تنش‌زدایی از سوی وی موثر بوده لیکن با این وجود نمی‌توان از عوامل داخلی غافل شد چرا که برای پیگیری چنین سیاستی باید نظام از مشروعیت مردمی نیز برخوردار باشد تا بتواند در چانه‌زنی با کشورهای دیگر، منافع ملی بیشتری را کسب کند. در واقع نکته قابل ذکر آن است که نقش پشتوانه مردمی خاتمی و تأکید وی بر عواملی چون آزادیهای سیاسی، حکومت قانون و ایجاد جامعه مدنی در داخل را نمی‌توان نادیده گرفت. در نهایت باید عنوان کرد که رای بالای خاتمی در واقع به دولت وی کمک کرد تا بتواند به بخشی از وعده‌هایش که از مهم‌ترین آنها تنش‌زدایی و عادی‌سازی روابط با کشورهای دیگر در سطح نظام بین‌الملل می‌باشد عمل نماید. در مورد نقش موثر شعارهای وی و تغییر فضای سیاسی ایران می‌توان به تمایل سفیران کشورهای اروپایی که قبل از روی کار آمدن خاتمی تهران را به دلیل اختلافات سیاسی کشورهایشان به خصوص آلمان ترک نموده بودند برای حضور در مراسم تنفیذ ریاست جمهوری اشاره کرد که این خود نشان از آن دارد که تغییر فضای سیاسی داخلی یک متغیر تأثیر گذار بوده است.

در آخر باید گفت که نقش ساختار نظام بین‌المللی را نمی‌توان به طور محض و به عنوان متغیر تأثیرگذار با اولویت بسیار بالا در نظر گرفت چرا که در کنار ساختار نظام بین‌الملل، عوامل داخلی نیز نقش مهمی را در پی‌گیری چنین سیاستی از سوی خاتمی ایفا کردند. بنابراین باید نوعی نسبت میان این دو عامل و تأثیر آن بر سیاست خارجی خاتمی که تنش‌زدایی بوده قائل شد.

منابع:

- ۱- اسدی، بیژن. ایران و خلیج فارس: تنش‌زدایی، گفت‌وگوی تمدنها، مناسبات جدید و صلح و امنیت منطقه. فصلنامه سیاست خارجی سال چهاردهم ص ۴ - زمستان ۱۳۷۹
- ۲- حاجی یوسفی، امیرمحمد. نظریه والتز و سیاست خارجی ایران: مطالعات مقایسه‌ای دوران جنگ سرد. فصلنامه سیاست خارجی، سال شانزدهم، ش ۴، زمستان ۱۳۸۱
- ۳- خداوردی علی، تنش‌زدایی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر روابط با کشورهای منطقه خلیج فارس پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روابط بین‌الملل، شهریور ۱۳۷۹

۴- دهشیری، محمد رضا. چرخه آرمان‌گرایی و واقع‌گرایی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: فصلنامه سیاست خارجی سال پانزدهم، ش ۲، تابستان ۱۳۸۰

۵- دهقان طرزجانی، محمود. روابط خارجی ایران و همسایگان در دهه دوم انقلاب اسلامی، تهران، انتشارات سزوش، ۱۳۷۹

۶- دوئری جیمز، فالترگراف رابرت. نظریه‌های متعارض در روابط بین‌الملل، ترجمه علیرضا طیب، وحید بزرگی، تهران: توس، ۱۳۷۶.

۷- رضائی، روح‌الله. چهارچوبی تحلیلی برای بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: ترجمه علیرضا طیب: تهران: نشرنی ۱۳۸۰

۸- قوام، عبدالعلی. اصول سیاست خارجی و سیاست بین‌الملل، ج ۸: تهران، سمت، ۱۳۸۱

منابع انگلیسی:

- waltz, Theory international
(۱-kennet
mass: Addison - wesiley, ۱۹۷۹
Politics (reading

بزرگترین بانک نرم‌افزاری کشاورزی کشور

نرم افزار مدیریت پرورش شتر مرغ

بیش از ۱۲۰ ساعت فیلم از مزارع پرورش شتر مرغ با صدای فارسی و بیش از ۱۲۰ صفحه اطلاعات علمی و کاربردی فارسی در زمینه بازاریابی، تأسیس واحد تولید، مدیریت چرا، چوپانگی، کشتار، پرکنی، قطعه بندی لاشه و بیش از پنجاه مقاله کاربردی انگلیسی و بیش از ده ها تصویر از شتر مرغ (۵۹۰۰ تومان)

- مجموعه مقالات کاربردی و تخصصی بازار بانی، تولید و مدیریت شتر مرغ (۶۸۰۰ تومان، نسخه چاپی)
- اشتراک سالانه بوتلن تخصصی، حاوی مقالات کاربردی پرورش شتر مرغ (۱۲۰۰۰ تومان)

معرفی رایگان تولید کنندگان و فعالین صنعت شتر مرغ در CD و بوتلن

شرکت مهندسی آتی نگر مهر

پیشرو در تحقیقات، آموزش، مشاوره و فناوری اطلاعات

- مشاوره، نظارت و اجرای پروژه های پرورش شتر مرغ
- مشاوره و تهیه طرح های توجیهی و اقتصادی
- تشکیل کلاس های آموزشی و تخصصی
- آموزش نرم افزارهای تخصصی اصلاح نژاد
- آموزش جیره نویسی کامپیوتری

تهران، صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۱۶۸

www.anm-ir.com
info@anm-ir.com

حساب جاری ۲۱۰۳، بانک کشاورزی، تهران، شعبه انقلاب-وصال، کد ۷۷۰
شرکت مهندسی آتی نگر مهر

۰۲۱-۶۹۶۹۷۷۳
۰۲۱-۶۶۸۸۴۵۰
۰۹۱۲-۲۰۷۴۶۲۷